

TEISINGUMO TEISMO (didžioji kolegija) SPRENDIMAS

2010 m. kovo 2 d.*

Sujungtose bylose C-175/08, C-176/08, C-178/08 ir C-179/08

dėl *Bundesverwaltungsgericht* (Vokietija) 2008 m. vasario 7 d. ir kovo 31 d. nutartimis, kurias Teisingumo Teismas gavo 2008 m. balandžio 29 d., pateiktų prašymų priimti prejudicinį sprendimą bylose:

Aydin Salahadin Abdulla (C-175/08),

Kamil Hasan (C-176/08),

Ahmed Adem

ir Hamrin Mosa Rashi (C-178/08),

Dler Jamal (C-179/08)

* Proceso kalba: vokiečių.

prieš

Vokietijos Federacinę Respubliką,

TEISINGUMO TEISMAS (didžioji kolegija),

kurį sudaro pirmininkas V. Skouris, kolegijų pirmininkai K. Lenaerts, J.-C. Bonichot, R. Silva de Lapuerta ir P. Lindh, teisėjai C. W. A. Timmermans, A. Rosas, K. Schiemann, P. Kūris, A. Ó Caoimh, L. Bay Larsen (pranešėjas), T. von Danwitz ir A. Arabadžiev,

generalinis advokatas J. Mazák,
posėdžio sekretorius K. Malacek, administratorius,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2009 m. birželio 2 d. posėdžiui,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

- A. Salahadin Abdulla, atstovaujamo advokatės A. Lex,

- K. Hasan ir D. Jamal, atstovaujamų advokato T. Grüner,

- A. Adem ir H. Mosa Rashi, atstovaujamų advokato C. Heidemann,

- Vokietijos vyriausybės, atstovaujamos M. Lumma, C. Blaschke ir N. Graf Vitzthum,

- Italijos vyriausybės, atstovaujamos I. Bruni, padedamos *avvocato dello Stato* G. Albenzio,

- Kipro vyriausybės, atstovaujamos D. Lysandrou,

- Jungtinės Karalystės vyriausybės, atstovaujamos V. Jackson, padedamos baristerio T. Ward,

- Europos Bendrijų Komisijos, atstovaujamos M. Condou-Durande, F. Erlbacher ir F. Hoffmeister,

susipažinęs su 2009 m. rugsėjo 15 d. posėdyje pateikta generalinio advokato išvada,

priima šį

Sprendimą

- 1 Prašymai priimti prejudicinį sprendimą pateikti dėl 2004 m. balandžio 29 d. Tarybos direktyvos 2004/83/EB dėl trečiųjų šalių piliečių ar asmenų be pilietybės priskyrimo pabėgėliams ar asmenims, kuriems reikalinga tarptautinė apsauga, jų statuso ir suteikiamos apsaugos pobūdžio būtiniausių standartų (OL L 304, p. 12, klaidų ištaisymas OL L 204, 2005, p. 24; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 19 sk., 7 t., p. 96, toliau – direktyva) 11 straipsnio 1 dalies e punkto, skaitomo kartu su šios direktyvos 2 straipsnio c punktu, išaiškinimo.
- 2 Šie prašymai buvo pateikti nagrinėjant bylas tarp atitinkamai A. Salahadin Abdulla, K. Hasan, A. Adem ir jo sutuoktinės H. Mosa Rashi ir D. Jamal (toliau visi kartu vadinami pareiškėjais pagrindinėje byloje), Irako piliečių, ir Vokietijos Federacinės Respublikos, atstovaujamos *Bundesministerium des Innern* (Federalinė vidaus reikalų ministerija), kuriai pačiai atstovauja *Bundesamt für Migration und Flüchtlinge* (Federalinė migracijos ir pabėgėlių reikalų tarnyba, toliau – *Bundesamt*), dėl to, kad pastaroji atšaukė minėtų asmenų pabėgėlio statusą.

Tėsinis pagrindas

Konvencija dėl pabėgėlių statuso

- 3 1951 m. liepos 28 d. Ženevoje pasirašyta Konvencija dėl pabėgėlių statuso (*Jungtinių Tautų sutarčių rinkinys*, 189 tomas, p. 150, 1954 m., Nr. 2545 (1954)) įsigaliojo

1954 m. balandžio 22 dieną. Ji buvo papildyta 1967 m. sausio 31 d. Protokolu dėl pabėgėlių statuso, kuris įsigaliojo 1967 m. spalio 4 d. (toliau – Ženevos konvencija).

- 4 Pagal Ženevos konvencijos 1 straipsnio A skirsnio 2 punkto pirmąją pastraipą sąvoka „pabėgėlis“ nusako asmenį, kuris „dėl visiškai pagrįstos baimės būti persekiojamam dėl rasės, religijos, pilietybės, priklausymo tam tikrai socialinei grupei ar politinių įsitikinimų yra už šalies, kurios pilietis jis yra, ribų ir negali arba bijo naudotis tos šalies gynyba; arba neturėdamas atitinkamos pilietybės ir būdamas už šalies, kurioje anksčiau buvo jo nuolatinė gyvenamoji vieta, ribų dėl tokių įvykių negali ar bijo į ją grįžti“.

- 5 Konvencijos 1 straipsnio C dalies 5 punkte nurodyta:

„Ši Konvencija daugiau netaikoma asmeniui, patenkančiam į A skirsnio apibrėžimą, jeigu jis:

<...>

- 5) daugiau negali atsiskaitinti naudotis šalies, kurios pilietis jis yra, gynyba, nes jau nėra aplinkybių, dėl kurių jis buvo pripažintas pabėgėliu;

šio punkto nuostatos netaikomos pabėgėliams, patenkantiems į šio straipsnio A skirsnio 1 punkto apibrėžimą, jeigu jie turi pakankamai argumentų, susijusių su ankstesniu persekiojimu, atsisakyti naudotis šalies, kurios piliečiai jie yra, gynyba.“

Sąjungos teisės aktai

- 6 ESS 6 straipsnio 1 dalies pirmojoje pastraipoje nustatyta:

„Sąjunga pripažįsta 2000 m. gruodžio 7 d. Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijoje, patikslintoje 2007 m. gruodžio 12 d. Strasbūre, išdėstytas teises, laisves ir principus; Chartija turi tokią pat teisinę galią kaip ir Sutartys.“

- 7 Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos (toliau – chartija) 18 straipsnyje nurodyta:

„Teisė į prieglobstį garantuojama pagal (Ženevos konvenciją) bei Europos Sąjungos sutartį ir Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo.“

8 Direktyvos antroje ir trečioje konstatuojamosiose dalyse nurodyta:

„2) 1999 m. spalio 15 ir 16 d. savo specialiajame posėdyje Tampere [Tampereje] Europos Taryba susitarė kurti Bendrąją Europos prieglobsčio sistemą, grindžiamą visišku ir visaapimančiu <...> Ženevos konvencijos <...> taikymu, taip patvirtindama pabėgėlių negrąžinimo principą ir užtikrindama, kad nė vienas asmuo nebus išsiųstas atgal, kur yra persekiojamas.

3) Ženevos konvencija <...> sudaro tarptautinio teisinio pabėgėlių apsaugos režimo pamatus.“

9 Direktyvos dešimtoje konstatuojamojoje dalyje nurodyta:

„Ši direktyva gerbia pagrindines teises ir laikosi principų, patvirtintų visų pirma Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijoje. Visu pirma ši direktyva siekia užtikrinti visišką pagarbą žmogaus orumui ir prieglobsčio prašytojų bei juos lydinių šeimos narių teisei į prieglobstį.“

10 Direktyvos šešioliktoje ir septynioliktoje konstatuojamosiose dalyse nurodyta:

„16) Turėtų būti nustatyti būtiniausi pabėgėlio statuso apibrėžimo ir apibūdinimo turinio standartai, padėsiantys valstybių narių kompetentingoms institucijoms taikyti Ženevos konvenciją.

17) Būtina įvesti bendrus prieglobsčio prašytojų pripažinimo pabėgėliais pagal Ženevos konvencijos 1 straipsnį kriterijus.“

11 Direktyvos 1 straipsnyje nurodyta:

„Šios direktyvos tikslas – nustatyti būtiniausius trečiųjų šalių piliečių ar asmenų be pilietybės priskyrimo pabėgėliams ar asmenims, kuriems reikalinga tarptautinė apsauga, ir suteikiamos apsaugos pobūdžio standartus.“

12 Remiantis direktyvos 2 straipsnio a, c–e ir g punktais:

„a) tarptautinė apsauga – tai pabėgėlio ar papildomos apsaugos statusas, kaip apibrėžta d ir f punktuose;

<...>

c) pabėgėlis – trečiosios šalies pilietis, kuris dėl pagrįstos persekiojimo dėl rasės, religijos, tautybės, politinių pažiūrų ar priklausymo tam tikrai socialinei grupei baimės yra ne savo pilietybės šalyje ir negali arba dėl tokios baimės nepageidauja atsiduoti tos šalies globai, arba asmuo be pilietybės, kuris, būdamas ne savo

gyventoje šalyje dėl pirmiau minėtų priežasčių, negali ar dėl tokios baimės nenori į ją grįžti, ir kuriam netaikomas 12 straipsnis;

- d) pabėgėlio statusas – tai valstybės narės suteikiamas trečiosios šalies piliečio arba asmens be pilietybės pripažinimas pabėgėliu;

- e) papildomą apsaugą galintis gauti asmuo – tai trečiosios šalies pilietis <...>, kuris negali būti laikomas pabėgėliu, tačiau apie kurį pagrįstai galima manyti, kad jei jis arba ji būtų grąžintas (-a) į savo kilmės šalį <...>, jam arba jai iškiltų realus pavojus patirti 15 straipsnyje apibrėžtus smurtinius veiksmus, <...> ir kuris arba kuri negali arba dėl tokio pavojaus nepageidauja pasinaudoti tos šalies apsauga;

<...>

- g) tarptautinės apsaugos prašymas – tai trečiosios šalies piliečio <...> pateiktas prašymas dėl valstybės narės apsaugos, kuris arba kuri, kaip galima suprasti, siekia pabėgėlio statuso arba papildomos apsaugos statuso <...>“

¹³ Direktyvos 13 ir 18 straipsniuose nurodoma, kad valstybės narės suteikia pabėgėlio statusą arba papildomos apsaugos statusą trečiosios šalies piliečiams, kurie atitinka šios direktyvos atitinkamai II ir III arba II ir V skyriuose numatytas sąlygas.

- 14 Direktyvos 4 straipsnis, esantis II skyriuje „Tarptautinės apsaugos prašymų įvertinimas“, apibrėžia faktų ir aplinkybių įvertinimo sąlygas ir 1 dalyje nustato:

„Valstybės narės gali laikyti prašytojo pareiga kuo greičiau pateikti visą informaciją pareiškimui dėl tarptautinės apsaugos pagrįsti. Valstybės narės pareiga – bendradarbiaujant su prašytoju įvertinti atitinkamą su prašymu susijusią informaciją.“

- 15 Direktyvos 4 straipsnio 3 dalyje nurodomi elementai, į kuriuos reikia atsižvelgti siekiant individualiai įvertinti apsaugos prašymą.

- 16 Remiantis direktyvos 4 straipsnio 4 dalimi, „tai, kad prašytojas jau buvo persekiojamas <...> arba buvo tiesiogiai grasinama persekioti <...>, yra rimtas pagrįstos prašytojo persekiojimo baimės <...> požymis, nebent yra tinkamų priežasčių manyti, kad toks persekiojimas <...> nesikartos.“

- 17 Taip pat direktyvos II skyriuje esančio 5 straipsnio 1 dalyje priduriama, kad pagrįsta persekiojimo baimė gali būti grindžiama įvykiais, įvykusiais po to, kai prašytojas išvyko iš kilmės šalies.

- 18 Minėtame II skyriuje esančiame direktyvos 6 straipsnyje „Persekiojimo ar smurto dalyviai“ nurodyta:

„Persekiojimo ar smurto dalyviai yra šie:

- a) valstybė;

- b) valstybę ar žymią [didelę] valstybės teritoriją valdančios partijos ar organizacijos;

- c) nevalstybiniai dalyviai, jei galima įrodyti, kad a ir b punktuose minimi dalyviai, įskaitant tarptautines organizacijas, negali arba nenori suteikti apsaugą nuo persekiojimo arba smurto, kaip nustatyta 7 straipsnyje.“

¹⁹ Tame pačiame skyriuje esančio 7 straipsnio „Apsaugos teikėjai“ 1 ir 2 dalyse nustatyta:

„1. Apsaugą gali suteikti:

- a) valstybė;

- b) valstybę ar žymią [didelę] valstybės teritoriją valdančios partijos ar organizacijos, įskaitant tarptautines organizacijas.

2. Apsauga paprastai suteikiama, kai šio straipsnio 1 dalyje minimi teikėjai imasi pagrįstų priemonių užkirsti kelią persekiojimui ar smurto veiksams, *inter alia*,

pasinaudodami veiksminga teisine sistema persekiojimo ar smurto veiksmams nustatyti, persekioti baudžiamąja tvarka ir nubausti už juos, o prašytojas gali gauti tokią apsaugą.“

- 20 Direktyvos III skyriuje „Pabėgėlio statuso reikalavimai“ esančio 9 straipsnio 1 ir 2 dalyse apibrėžiami persekiojimo veiksmai. Šio straipsnio 3 dalyje reikalaujama, kad būtų sąsaja tarp direktyvos 10 straipsnyje minimų persekiojimo priežasčių ir šių persekiojimo veiksmų.
- 21 Taip pat direktyvos III skyriuje esančio 10 straipsnio „Persekiojimo priežastys“ 1 dalyje nustatomi faktoriai, į kuriuos turi būti atsižvelgiama siekiant įvertinti kiekvieną iš penkių persekiojimo priežasčių.
- 22 Tame pačiame direktyvos skyriuje esančiame 11 straipsnyje „Pabėgėlio statuso panaikinimas“ nustatyta:

„1. Trečiosios šalies pilietis <...> nustoja būti pabėgėliu, jei jis arba ji:

<...>

- e) dėl aplinkybių, dėl kurių buvo pripažintas pabėgėliu, nebebuvo nebegali atsisakyti naudotis savo pilietybės valstybės apsauga;

<...>

2. Nagrinėdamos <...> 1 dalies e <...> punktus, valstybės narės turi atsižvelgti, ar aplinkybių pasikeitimas yra toks svarbus ir nelaikino pobūdžio, kad pabėgėlio baimė būti persekiojamam nebėra pagrįsta.“

²³ Direktyvos IV skyriuje „Pabėgėlio statusas“ esančiame 14 straipsnyje „Pabėgėlio statuso panaikinimas, galiojimo nutraukimas ar atsisakymas pratęsti galiojimą“ nurodoma:

„1. Jei tarptautinės apsaugos prašymas buvo pateiktas po šios direktyvos įsigaliojimo, valstybės narės panaikina, nutraukia ar atsisako pratęsti trečiosios šalies piliečio <...> pabėgėlio statuso, kurį suteikė (kompetentinga) institucija, galiojimą, jei jis arba ji nustoja būti pabėgėliu pagal 11 straipsnį.

2. Nepažeidžiant pabėgėlio pareigos pagal 4 straipsnio 1 dalį atskleisti visus susijusius faktus ir pateikti visą jo arba jos turimą susijusią informaciją, pabėgėlio statusą suteikusi valstybė narė turi individualiai nurodyti, kad atitinkamas asmuo nustojo būti arba niekuomet nebuvo pabėgėliu pagal šio straipsnio 1 dalį.

<...>“

- 24 Direktyvos V skyriuje „Papildomos apsaugos reikalavimai“ esančiame 15 straipsnyje „Smurto veiksmai“ nurodyta:

„Smurto veiksmus sudaro:

- a) mirties bausmė ar egzekucija arba

- b) prašytojo kankinimas, nežmoniškas ar žeminantis elgesys arba baudimas kilmės šalyje; arba

- c) rimta ir asmeninė grėsmė civilio gyvybei ar asmeniui dėl neapgalvoto smurto tarptautinio ar vidaus ginkluoto konflikto metu.“

- 25 Remiantis direktyvos 38 ir 39 straipsniais, ji įsigaliojo 2004 m. spalio 20 d. ir turėjo būti perkelta vėliausiai iki 2006 m. spalio 10 dienos.

Nacionalinės teisės aktai

- 26 Prieglobsčio suteikimo įstatymo (*Asylverfahrensgesetz*, toliau – *AsylVfG*) 3 straipsnio 1 dalyje numatyta:

„Užsienietis yra pabėgėlis (Ženevos konvencijos) prasme, kai pilietybės valstybėje jam gresia pavojai, numatyti Užsieniečių apsigyvenimo įstatymo (*Aufenthaltsgesetz*) 60 straipsnio 1 dalyje <...>“

- 27 Užsieniečių apsigyvenimo įstatymo 60 straipsnio „Draudimas išsiųsti“, esančio gyvenimo šalyje pasibaigimui skirtame skyriuje, 1 dalyje nustatyta:

„Taikant (Ženevos) konvenciją, užsienietis negali būti išsiųstas į valstybę, kurioje dėl jo rasės, religijos, tautybės, priklausymo tam tikrai socialinei grupei ar politinių pažiūrų kyla grėsmė jo gyvybei arba laisvei. <...>“

- 28 *AsylVfG*, iš dalies pakeisto 2007 m. rugpjūčio 19 d. Europos Sąjungos direktyvas gyvenimo valstybėje narėje teisės ir prieglobsčio teisės srityje įgyvendinančiu įstatymu (*Gesetz zur Umsetzung aufenthalts- und asylrechtlicher Richtlinien der Europäischen Union*) (*BGBL.*, 2007, I, p. 1970), 73 straipsnio 1 dalies pirmame ir antrame sakiniuose nurodyta:

„Suteiktas prieglobstis ir pabėgėlio statusas nedelsiant atšaukiami, kai nustoja egzistuoti sąlygos, kuriomis jie buvo pagrįsti. Taip ypač yra tuomet, kai nebėra aplinkybių,

dėl kurių ši teisė į prieglobstį ar pabėgėlio statusas užsieniečiui buvo suteikti, ir jis nebegali atsisakyti naudotis savo pilietybės valstybės apsauga <...>“

29 Remiantis *AsylVfG* 73 straipsnio 1 dalies trečiu sakiniu, suteiktas prieglobstis ir pabėgėlio statusas neatšaukiami, „jeigu užsienietis gali remtis įtikinamomis atsisakymo naudotis pilietybės valstybės apsauga priežastimis, susijusiomis su ankstesniu persekiojimu <...>“

Pagrindinės bylos ir prejudiciniai klausimai

30 Laikotarpiu nuo 1997 iki 2002 m. pareiškėjai pagrindinėje byloje atvyko į Vokietiją, kurioje pateikė prieglobsčio prašymus.

31 Grįsdami savo atitinkamus prašymus, jie nurodė įvairias priežastis, dėl kurių baiminasi, kad Irake juos persekios Sadamo Huseino „Baath“ partijos režimas.

32 *Bundesamt* suteikė jiems pabėgėlio statusą 2001 ir 2002 metais.

33 2004 ir 2005 metais *Bundesamt*, atsižvelgdama į situacijos Irake pokyčius, pradėjo suinteresuotiesiems asmenims suteikto pabėgėlio statuso panaikinimo procedūras.

- 34 Užbaigus šias procedūras, ji 2005 m. nuo sausio iki rugpjūčio mėnesių priimtais sprendimais iš tiesų panaikino šį statusą.
- 35 2005 m. nuo liepos iki spalio mėnesių priimtais sprendimais kompetentingi administraciniai teismai panaikino sprendimus dėl panaikinimo. Iš esmės jie nusprendė, kad, atsižvelgiant į visiškai nestabilią situaciją Irake, negalėjo būti padaryta išvada, kad įvyko ilgalaikis ir stabilus situacijos pasikeitimas, pateisinantis suteikto pabėgėlio statuso panaikinimą.
- 36 Vokietijos Federacinei Respublikai pateikus apeliacinius skundus, kompetentingi aukštesnieji administraciniai teismai sprendimais, priimtais 2006 m. kovo ir rugpjūčio mėnesiais, panaikino pirmosios instancijos sprendimus ir atmetė skundus dėl sprendimų panaikinti pabėgėlio statusą. Atsižvelgdami į esminį situacijos Irake pasikeitimą, jie nusprendė, kad pareiškėjai pagrindinėje byloje dabartiniu metu yra saugūs nuo esant senajam režimui patirto persekiojimo ir kad jiems negresia joks naujas labai tikėtinas persekiojimas dėl kitų priežasčių.
- 37 Dėl apeliacinėje instancijoje priimtų sprendimų pareiškėjai pagrindinėje byloje pateikė *Bundesverwaltungsgericht* kasacinius skundus, kuriuose prašė patvirtinti pirmojoje instancijoje priimtus sprendimus.
- 38 Šis teismas mano, kad pabėgėlio statusas panaikinamas, pirma, kai situacija pabėgėlio kilmės valstybėje yra labai ir nelaikina pasikeitusi ir jo baimę būti persekiojamam pateisinančios aplinkybės, dėl kurių jis buvo pripažintas pabėgėliu, yra išnykusios

ir, antra, kai nėra kitų priežasčių, dėl kurių suinteresuotasis asmuo turėtų baimintis „persekiojimo“ direktyvos prasme.

- 39 Teismo manymu, direktyvos 11 straipsnio 1 dalies e punkte nurodyta „valstybės apsauga“ turi tą pačią prasmę kaip ir direktyvos 2 straipsnio c punkte minima „tos šalies globa“ ir reiškia tik apsaugą nuo persekiojimo.
- 40 Nei šia direktyva, nei Ženevos konvencija suteikiama apsauga neapima bendrų pavojų. Klausimas, ar užsienietis gali būti priverstas grįžti į savo kilmės valstybę, jeigu jam gresia bendro pobūdžio pavojai, negali būti nagrinėjamas panaikinant pabėgėlio statusą pagal *AsylVfG* 73 straipsnio 1 dalį. Jis gali būti nagrinėjamas tik vėliau, kai reikia nustatyti, ar atitinkamas asmuo turi būti išsiųstas į savo kilmės šalį.
- 41 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pažymi, kad remiantis apeliaciniame procese padarytomis išvadomis, kuriomis jis privalo vadovautis, pareiškėjai pagrindinėje byloje, siekdami atsisakyti grįžti į Iraką, negali remtis ankstesnių persekiojimo veiksmų pasekmėmis. Iš to jis daro išvadą, kad jame negali būti remiamasi su ankstesniu persekiojimu susijusiomis „įtikinamomis priežastimis“, nurodytomis *AsylVfG* 73 straipsnio 1 dalies trečiame sakinyje ir Ženevos konvencijos 1 straipsnio C dalies 5 punkto antrame sakinyje.
- 42 Tačiau jis nurodo, kad pabėgėlio statuso panaikinimas nebūtinai reiškia, kad prarandama teisė gyventi Vokietijoje.

43 Šiomis aplinkybėmis *Bundesverwaltungsgericht* nutarė sustabdyti bylų nagrinėjimą ir kiekvienoje iš pagrindinių bylų pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:

- „1. Ar <...> direktyvos <...> 11 straipsnio 1 dalies e punktą reikia aiškinti taip, kad – neatsižvelgiant į (Ženevos) konvencijos <...> 1 straipsnio C dalies 5 punkto antrąjį sakinį – pabėgėlio statuso netenkama jau tuomet, kai nebėra pagrįstos pabėgėlio persekiojimo baimės direktyvos 2 straipsnio c punkto prasme, kuria remiantis šis statusas buvo pripažintas, ir nėra kitų priežasčių, dėl kurių jis turėtų baimintis persekiojimo minėto 2 straipsnio c punkto prasme?

2. Tuo atveju, jei atsakymas į pirmąjį klausimą būtų neigiamas: ar, be to, pabėgėlio statuso netekimo pagal direktyvos <...> 11 straipsnio 1 dalies e punktą sąlyga yra tai, kad toje valstybėje, kurios pilietybę turi pabėgėlis,
 - a) turi būti apsaugos teikėjas direktyvos 7 straipsnio 1 dalies prasme ir ar tuo atveju pakanka, jog suteikti apsaugą galima tik padedant tarptautinėms karinėms pajėgoms;

 - b) pabėgėliui negresia smurto veiksmai direktyvos 15 straipsnio prasme, kurie būtų pagrindas suteikti papildomą apsaugą pagal šios direktyvos 18 straipsnį; ir (arba)

 - c) saugumo padėtis yra stabili bei bendrosios gyvenimo sąlygos užtikrina pragyvenimo minimumą?

3. Ar tokiu atveju, kai nebėra aplinkybių, dėl kurių atitinkamas asmuo iki šiol buvo pripažįstamas pabėgėliu, naujos, kitokio pobūdžio, persekiojimą pagrindžiančios aplinkybės:

a) turi būti vertinamos naudojant tikimybės kriterijų, kuris taikomas pripažįstant pabėgėliais, ar atitinkamam asmeniui turi būti taikomas kitas kriterijus;

b) turi būti vertinamos atsižvelgiant į direktyvos <...> 4 straipsnio 4 dalyje nurodytą palengvintą įrodinėjimą?“

⁴⁴ 2008 m. birželio 25 d. Teisingumo Teismo pirmininko nutartimi bylos C-175/08–C-179/08 buvo sujungtos, kad būtų bendrai vykdoma rašytinė ir žodinė proceso dalys bei priimtas galutinis sprendimas. 2008 m. rugpjūčio 4 d. Teisingumo Teismo pirmininko nutartimi byla C-177/08 buvo išskirta iš šių bylų ir išbraukta iš Teisingumo Teismo bylų registro.

Dėl Teisingumo Teismo kompetencijos

⁴⁵ Pagrindinėse bylose pareiškėjai pateikė tarptautinės apsaugos prašymus prieš įsigaliojant direktyvai, t. y. prieš 2004 m. spalio 20 dieną.

⁴⁶ Kai pabėgėlis netenka savo statuso pagal direktyvos 11 straipsnį, jos 14 straipsnio 1 dalis numato šio statuso atšaukimą tik tuo atveju, jei tarptautinės apsaugos prašymas buvo pateiktas po šios direktyvos įsigaliojimo.

47 Taigi direktyva *ratione temporis* neapima tarptautinės apsaugos prašymų, dėl kurių prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pateikė klausimus.

48 Tačiau reikia priminti, kad kai nacionalinių teismų pateikti prejudiciniai klausimai yra susiję su Bendrijos teisės nuostatos išaiškinimu, Teisingumo Teismas iš principo turi į juos atsakyti. Iš tiesų nei iš EB 68 ir EB 234 straipsnių formuluočių, nei iš pastarajame straipsnyje nustatytos procedūros tikslo negalima daryti išvados, kad EB sutarties rengėjai norėjo Teisingumo Teismo jurisdikcijai nepriskirti prašymų priimti prejudicinį sprendimą dėl direktyvos tuo atveju, kai valstybės narės nacionalinėje teisėje, nustatant taisykles, taikytinas išimtinai šios valstybės vidaus situacijai, nurodomos šios direktyvos nuostatos. Tokiu atveju egzistuoja konkretus Bendrijos interesus, jog siekiant ateityje išvengti aiškinimo skirtumų iš Bendrijos teisės perimtos nuostatos būtų aiškinamos vienodai, nesvarbu, kokiomis aplinkybėmis jos taikomos (žr. 2006 m. kovo 16 d. Sprendimo *Poseidon Chartering*, C-3/04, Rink. p. I-2505, 15 ir 16 punktus bei nurodytą teismų praktiką).

49 Šioje byloje prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pažymi, kad 2007 m. rugpjūčio 28 d. įsigaliojęs direktyvas gyvenimo valstybėje narėje teisės ir prieglobsčio teisės srityje įgyvendinantis įstatymas, kuriuo buvo naujai išdėstyta *AsylVfG* 73 straipsnio 1 dalis, perkėlė direktyvos 11 ir 14 straipsnius neapribodamas šių nuostatų taikymo laiko atžvilgu, todėl šios nacionalinės nuostatos taikytinos tarptautinės apsaugos prašymams, pateiktiems prieš šios direktyvos įsigaliojimą.

50 Tokiomis aplinkybėmis reikia atsakyti į pateiktus klausimus.

Dėl prejudicinių klausimų

Pirminės pastabos

- 51 Direktyva buvo priimta remiantis, be kita ko, EB 63 straipsnio pirmosios pastraipos 1 punkto c papunkčiu, kuriuo Europos Sąjungos Tarybai buvo pavesta pagal Ženevos konvenciją ir kitas atitinkamas sutartis nustatyti prieglobsčio klausimams skirtas priemonės būtiniausių reikalavimų, pagal kuriuos trečiųjų šalių piliečiai laikomi pabėgėliais, srityje.
- 52 Iš trečios, šešioliktos ir septynioliktos konstatuojamųjų dalių išplaukia, kad Ženevos konvencija sudaro tarptautinio teisinio pabėgėlių apsaugos režimo pamatus ir kad direktyvos nuostatos dėl pabėgėlio statuso suteikimo sąlygų ir dėl jo turinio buvo priimtose siekiant padėti valstybių narių kompetentingoms institucijoms taikyti šią konvenciją remiantis bendromis sąvokomis ir kriterijais.
- 53 Todėl direktyvos nuostatos turi būti aiškinamos atsižvelgiant į bendrą jos sistemą ir tikslą, laikantis Ženevos konvencijos ir kitų reikšmingų sutarčių, nurodytų EB 63 straipsnio pirmosios pastraipos 1 punkte.

- 54 Kaip matyti iš direktyvos dešimtos konstatuojamosios dalies, aiškinant taip pat turi būti atsižvelgiama į pagrindines teises ir principus, visų pirma patvirtintus chartijoje.

Dėl pirmojo klausimo

- 55 Pirmuoju klausimu prašymą priimti prejudicinį klausimą pateikęs teismas iš esmės klausia, ar direktyvos 11 straipsnio 1 dalies e punktą reikia aiškinti taip, kad pabėgėlio statuso netenkama jau tuomet, kai nebėra pagrįstos pabėgėlio persekiojimo baimės, kuria remiantis šis statusas buvo pripažintas, dėl vienos iš direktyvos 2 straipsnio c punkte nurodytų priežasčių ir nėra kitų priežasčių, dėl kurių jis turėtų baimintis „persekiojimo“ direktyvos 2 straipsnio c punkto prasme.
- 56 Šiuo atžvilgiu primintina, kad, remiantis direktyvos 2 straipsnio c punktu, pabėgėlis yra visų pirma trečiosios šalies pilietis, kuris yra ne savo pilietybės šalyje „dėl pagrįstos persekiojimo“ dėl rasės, religijos, tautybės, politinių pažiūrų ar priklausymo tam tikrai socialinei grupei „baimės“ ir negali arba „dėl tokios baimės“ nepageidauja atsi-
duoti tos šalies „globai“.
- 57 Taigi atitinkamas pilietis dėl jo kilmės valstybėje esančių aplinkybių turi pagrįstai baimintis persekiojimo dėl bent jau vienos iš penkių direktyvoje ir Ženevos konvencijoje išvardytų priežasčių.

- 58 Šios aplinkybės išties parodo, kad trečioji šalis nesaugo savo piliečio nuo persekiojimo veiksmų.
- 59 Jos yra suinteresuotojo asmens negalėjimo arba pateisinamo atsisakymo atsiduoti savo kilmės šalies „globai“ direktyvos 2 straipsnio c punkto prasme, t. y. šios šalies sugebėjimo užkirsti kelią persekiojimo veiksams arba už juos nubausti, priežastis.
- 60 Todėl jos yra lemiamos suteikiant pabėgėlio statusą.
- 61 Remiantis direktyvos 4 straipsnio 1 dalimi, faktai ir aplinkybės šio statuso suteikimo tikslais vertinami bendradarbiaujant su prašymą pateikusiu asmeniu.
- 62 Remiantis direktyvos 13 straipsniu, valstybė narė suteikia pabėgėlio statusą, jeigu prašymą pateikęs asmuo atitinka visų pirma šios direktyvos 9 ir 10 straipsniuose numatytas sąlygas.
- 63 Direktyvos 9 straipsnyje apibrėžiami veiksniai, kurie leidžia veiksmus laikyti persekiojimu. Šiuo atžvilgiu 9 straipsnio 1 dalyje nurodoma, jog reikšmingi faktai turi būti „pakankamai rimti“ savo pobūdžiu ar dažnumu, kad sudarytų „sunkų pagrindinių žmogaus teisių pažeidimą“, arba būti įvairių priemonių kompleksas, kuris yra „pakankamai sunkus“, kad veiktų asmenį panašiai kaip „sunkus pagrindinių žmogaus teisių pažeidimas“.

- 64 Direktyvos 9 straipsnio 3 dalyje priduriama, kad turi būti sąsaja tarp direktyvos 10 straipsnyje minimų persekiojimo priežasčių ir persekiojimo veiksmų.
- 65 Direktyvos 11 straipsnio 1 dalies e punkte, kaip ir Ženevos konvencijos 1 straipsnio C dalies 5 punkte, numatyta, kad pabėgėlio statuso netenkama, kai nebėra aplinkybių, dėl kurių šis statusas buvo pripažintas, t. y. kitaip tariant, kai nebetenkinamos pabėgėlio statuso suteikimo sąlygos.
- 66 Nurodydamas, kad „nebėra“ šių aplinkybių, kad pilietis „nebegali atsisakyti naudotis savo pilietybės valstybės apsauga“, jis pačiu savo tekstu įtvirtina priežastinį ryšį tarp aplinkybių pasikeitimo ir suinteresuotojo asmens negalėjimo išlaikyti atsisakymą, taigi ir išsaugoti savo pabėgėlio statusą, nes pirminė jo baimė būti persekiojamam nebėra pagrįsta.
- 67 Tiek, kiek šioje nuostatoje nurodoma, kad pilietis „nebegali atsisakyti“ naudotis savo kilmės valstybės apsauga, tai reiškia, kad nagrinėjama „apsauga“ yra tokia, kokios iki šiol trūko, t. y. apsauga nuo direktyvoje numatytų persekiojimo veiksmų.
- 68 Taigi aplinkybės, parodančios kilmės valstybės negalėjimą arba, atvirkščiai, galėjimą užtikrinti apsaugą nuo persekiojimo veiksmų, yra lemiamas vertinimo kriterijus, kuriuo remiantis suteikiamas arba prireikrus simetriškai panaikinamas pabėgėlio statusas.

- 69 Todėl pabėgėlio statusas panaikinamas, kai atitinkamam piliečiui jo kilmės šalyje nebegresia aplinkybės, įrodančios šalies nesugebėjimą užtikrinti jam apsaugą nuo persekiojimo veiksnių jo atžvilgiu dėl vienos iš penkių direktyvos 2 straipsnio c punkte išvardytų priežasčių. Taigi toks išnykimas reiškia, kad dėl aplinkybių pasikeitimo išnyko priežastys, dėl kurių buvo pripažintas pabėgėlio statusas.
- 70 Tam, kad galėtų daryti išvadą apie tai, jog pabėgėlio baimė būti persekiojamu nebėra pagrįsta, remdamosi direktyvos 7 straipsnio 2 dalimi, kompetentingos valdžios institucijos, atsižvelgdamos į individualią pabėgėlio situaciją, turi patikrinti, ar nagrinėjamos trečiosios šalies apsaugos teikėjas ar teikėjai ėmėsi pagrįstų priemonių užkirsti kelią persekiojimui, taigi, ar jie visų pirma turi veiksmingą teisinę sistemą persekiojimo veiksniams nustatyti, juos persekioti baudžiamąja tvarka ir nubausti už juos ir ar suinteresuotasis pilietis, panaikinus jo pabėgėlio statusą, galės gauti tokią apsaugą.
- 71 Atlikdamos šį patikrinimą kompetentingos valdžios institucijos ypač turi įvertinti, pirma, institucijų, administracijų ir saugumo pajėgų ir, antra, trečiosios šalies grupių ar subjektų, kurie dėl savo veikimo ar neveikimo gali vykdyti persekiojimo veiksmus asmens, kuriam suteiktas pabėgėlio statusas, atžvilgiu jam grįžus į šią šalį funkcionavimo sąlygas. Remiantis direktyvos 4 straipsnio 3 dalimi, susijusia su faktų ir aplinkybių įvertinimu, šios valdžios institucijos gal atsižvelgti visų pirma į kilmės šalies įstatymus ir taisykles bei jų taikymo būdą bei tai, kiek šioje šalyje yra užtikrintas pagrindinių žmogaus teisių laikymasis.

- 72 Be to, direktyvos 11 straipsnio 2 dalyje numatyta, kad kompetentingų valdžios institucijų nustatytas aplinkybių pasikeitimas turi būti „toks svarbus ir nelaikino pobūdžio“, kad pabėgėlio baimė būti persekiojamam nebegalėtų būti laikoma pagrįsta.
- 73 Aplinkybių pasikeitimas yra „svarbus ir nelaikino pobūdžio“ direktyvos 11 straipsnio 2 dalies prasme, kai veiksniai, kuriais buvo grindžiama pabėgėlio baimė būti persekiojamam, gali būti laikomi pašalintais ilgam laikui. Taigi aplinkybių pasikeitimo svarbus ir nelaikino pobūdžio įvertinimas reiškia, kad nėra pagrįstos baimės, jog asmens atžvilgiu bus vykdomi persekiojimo veiksmai, esantys sunkiais pagrindinių žmogaus teisių pažeidimais direktyvos 9 straipsnio 1 dalies prasme.
- 74 Pažymėtina, kad apsaugos teikėjas ar teikėjai, kurių lygmeniu vertinamas aplinkybių pasikeitimo kilmės šalyje realumas, remiantis direktyvos 7 straipsnio 1 dalimi, yra arba pati valstybė, arba valstybę ar didelę valstybės teritoriją valdančios partijos ar organizacijos, įskaitant tarptautines organizacijas.
- 75 Dėl šio aspekto reikia pripažinti, jog direktyvos 7 straipsnio 1 dalimi nedraudžiama, kad apsaugą užtikrintų tarptautinės organizacijos, įskaitant tarptautinių karinių pajėgų buvimą trečiosios šalies teritorijoje.

76 Atsižvelgiant visus išdėstytus argumentus, į pirmąjį klausimą reikia atsakyti, kad direktyvos 11 straipsnio 1 dalies e punktas turi būti aiškinamas taip:

- asmuo netenka pabėgėlio statuso, kai, atsižvelgiant į atitinkamoje trečiojoje šalyje įvykusį svarbų ir nelaikino pobūdžio aplinkybių pasikeitimą, nebėra aplinkybių, kuriomis buvo grindžiama pabėgėlio persekiojimo baimė dėl vienos iš direktyvos 2 straipsnio c punkte nurodytų priežasčių ir kuriomis remiantis šis statusas buvo pripažintas, ir nėra kitų priežasčių, dėl kurių jis turėtų baimintis „persekiojimo“ direktyvos 2 straipsnio c punkto prasme,

- siekdamas įvertinti aplinkybių pasikeitimą, valstybės narės kompetentingos valdžios institucijos, atsižvelgdamos į individualią pabėgėlio situaciją, turi patikrinti, ar direktyvos 7 straipsnio 1 dalyje nurodytas apsaugos teikėjas ar teikėjai ėmėsi pagrįstų priemonių užkirsti kelią persekiojimui, taigi ar jie visų pirma turi veiksmingą teisinę sistemą persekiojimo veiksams nustatyti, juos persekioti baudžiamąja tvarka ir nubausti už juos ir ar suinteresuotasis pilietis, panaikinus jo pabėgėlio statusą, galės gauti tokią apsaugą,

- direktyvos 7 straipsnio 1 dalies b punkte nurodytos apsaugos teikėjos gali būti valstybę ar didelę valstybės teritoriją kontroliuojančios tarptautinės organizacijos, įskaitant tarptautinių karinių pajėgų buvimą šioje teritorijoje.

Dėl antrojo klausimo

- 77 Atsižvelgiant į pirmojo klausimo atsakymą ir į paaiškinimus, pateiktus šio sprendimo 74 ir 75 punktuose, į antrąjį klausimą atsakyti nereikia.
- 78 Tačiau dėl antrojo klausimo b dalies bet kuriuo atveju reikia pažymėti, kad, kalbant apie „tarptautinės apsaugos“ koncepciją, direktyva reglamentuojamos dvi skirtingos apsaugos sistemos, būtent, pirma, pabėgėlio statusas ir, antra, papildomos apsaugos statusas, nes direktyvos 2 straipsnio e punkte nurodoma, kad papildomą apsaugą galintis gauti asmuo yra asmuo, „kuris negali būti laikomas pabėgėliu“.
- 79 Todėl atitinkamos abiejų apsaugos sistemų sritys būtų pažeistos, jeigu pirmosios galiojimo pasibaigimas priklausytų nuo išvados, kad antrosios taikymo sąlygos nėra tenkinamos.
- 80 Remiantis direktyvos sistema, pabėgėlio statusas gali būti panaikinamas, neatimant iš atitinkamo asmens teisės prašyti suteikti papildomos apsaugos statusą, jeigu pateikiama visa direktyvos 4 straipsnyje nurodyta būtina informacija ir galima nustatyti, kad įvykdytos direktyvos 15 straipsnyje įtvirtintos sąlygos, galinčios pateisinti tokią apsaugą.

Dėl trečiojo klausimo

Pirminės pastabos

- 81 Trečiasis klausimas susijęs su situacija, kai jau buvo konstatuota, kad nebeliko aplinkybių, dėl kurių buvo suteiktas pabėgėlio statusas.
- 82 Jis susijęs su sąlygomis, kuriomis kompetentingos valdžios institucijos, prireikus prieš pripažindamos šio statuso panaikinimą, patikrina, ar yra kitų aplinkybių, pateisinančių tai, ar suinteresuotasis asmuo pagrįstai gali baimintis būti persekiojamas.
- 83 Taigi toks patikrinimas reiškia įvertinimą, analogišką tam, kuris atliekamas nagrinėjant pirminį prašymą suteikti pabėgėlio statusą.

Dėl trečiojo klausimo a dalies

- 84 Trečiojo klausimo a dalimi prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės klausia, ar tuo atveju, kai nebelieka aplinkybių, kuriomis remiantis buvo suteiktas pabėgėlio statusas, ir valstybės narės kompetentingos valdžios institucijos patikrina, ar nėra kitų aplinkybių, pateisinančių suinteresuotojo asmens baimę būti persekiojamam arba dėl tos paties priežasties kaip pirminė, arba dėl vienos iš kitų direktyvos 2 straipsnio c punkte nurodytų priežasčių, tikėtumo kriterijus, taikomas įvertinti grėsmę, kylančią dėl šių kitų aplinkybių, yra tas pats, kuris taikomas pripažįstant pabėgėlio statusą.

85 Šiuo atžvilgiu primintina, kad:

- šis tikėtinumų kriterijus taikomas vertinant faktiškai patirtinos persekiojimo veiksmų grėsmės dydį konkrečiu atveju, nustatytu bendradarbiaujant valstybei narei ir suinteresuotajam asmeniui, kaip nurodyta direktyvos 4 straipsnio 1 dalyje ir 14 straipsnio 2 dalyje,

- remiantis direktyvos 9 straipsnio 1 dalimi, nagrinėjami reikšmingi faktai turi būti pakankamai rimti.

86 Reikia pripažinti, kad sudėtingumo lygis, pirmiausia surenkant reikšmingą informaciją tam, kad būtų įvertintos aplinkybės, atskirais atvejais atsižvelgiant į realias faktines aplinkybes, gali būti aukštesnis arba žemesnis.

87 Šiuo atžvilgiu tas, kas pragyvenęs keletą metų kaip pabėgėlis ne savo kilmės šalyje, nurodo kitas aplinkybes tam, kad pateisintų baimę būti persekiojamam, paprastai neturi tų pačių galimybių įvertinti grėsmę, kuri jam kiltų jo kilmės šalyje, palyginti su prašytoju, kuris neseniai paliko savo šalį.

88 Tačiau reikalavimų lygis, taikomas tolesniu etapu vertinant pateiktą informaciją, nesiskiria nei prašymo suteikti pabėgėlio statusą nagrinėjimo stadijoje, nei klausimo dėl šio statuso palikimo nagrinėjimo stadijoje, jeigu po to, kai buvo konstatuota, kad nebėra aplinkybių, kurių pagrindu šis statusas buvo suteiktas, vertinamos kitos aplinkybės, dėl kurių gali kilti pagrįsta persekiojimo veiksmų baimė.

- 89 Iš tiesų šiose dviejose nagrinėjimo stadijose vertinamas tas pats klausimas, ar nustatytos aplinkybės yra tokia grėsmė, kad atitinkamas asmuo, atsižvelgdamas į savo individualią situaciją, gali pagrįstai baimintis, jog realiai bus persekiojimo veiksmų objektas.
- 90 Ši grėsmė bet kuriuo atveju turi būti vertinama budriai ir atsargiai, nes nagrinėjami žmogaus asmens neliečiamumo ir individualių laisvių klausimai, t. y. klausimai, susiję su pagrindinėmis Sąjungos vertybėmis.
- 91 Todėl į trečiojo klausimo a dalį reikia atsakyti taip: tuo atveju, kai nebelieka aplinkybių, kuriomis remiantis buvo suteiktas pabėgėlio statusas, ir valstybės narės kompetentingos valdžios institucijos patikrina, ar nėra kitų aplinkybių, pateisinančių suinteresuotojo asmens baimę būti persekiojamam arba dėl tos pačios priežasties kaip pirminė, arba dėl vienos iš kitų direktyvos 2 straipsnio c punkte nurodytų priežasčių, tikėtinumo kriterijus, taikomas įvertinti grėsmę, kylančią dėl šių kitų aplinkybių, yra tas pats, kuris taikomas pripažįstant pabėgėlio statusą.

Dėl trečiojo klausimo b dalies

- 92 Trečiojo klausimo b dalimi prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės klausia, ar direktyvos 4 straipsnio 4 dalis tiek, kiek joje pateikiamos nuorodos į ankstesnių persekiojimo veiksmų arba grasinimų persekioti apimtį kaip įrodymą, taikoma tuo atveju, kai kompetentingos valdžios institucijos ketina panaikinti pabėgėlio statusą pagal direktyvos 11 straipsnio 1 dalies e punktą, o suinteresuotasis asmuo, siekdamas pateisinti tolesnį pagrįstos persekiojimo baimės buvimą, nurodo kitas aplinkybes nei tos, dėl kurių jis buvo pripažintas pabėgėliu.

- 93 Šiuo atžvilgiu konstatuotina, kad direktyvos 4 straipsnio 4 dalis turi būti taikoma, kai kompetentingos valdžios institucijos turi įvertinti, ar aplinkybės, kurias jos nagrinėja, pateisina pagrįstą prašytojo persekiojimo baimę.
- 94 Su šia situacija susiduriama pirmiausiai ir ypač pirminio prašymo suteikti pabėgėlio statusą nagrinėjimo stadijoje, kai prašytojas nurodo ankstesnius persekiojimo veiksmus arba grąsinimus persekioti kaip patvirtinimą, kad jo baimė, jog jam grįžus į kilmės šalį persekiojimas tęsis, yra pagrįsta. Į įrodomąją galią, kurią direktyvos 4 straipsnio 4 dalis suteikia tokiems ankstesniems veiksams arba grąsinimams, kompetentingos valdžios institucijos atsižvelgs su iš direktyvos 9 straipsnio 3 dalies išplaukiančia sąlyga, kad šie veiksmai ir grąsinimai turi sąsają su apsaugos prašytojo nurodyta persekiojimo priežastimi.
- 95 Taigi pateiktame klausime nurodytu atveju kompetentingų valdžios institucijų atliktinas kitų aplinkybių nei tos, dėl kurių buvo suteiktas pabėgėlio statusas, buvimo vertinimas, kaip nurodyta šio sprendimo 83 punkte, yra analogiškas tam, kuris atliekamas nagrinėjant pirminį prašymą.
- 96 Todėl šiuo atveju direktyvos 4 straipsnio 4 dalis gali būti taikoma, kai ankstesni persekiojimo veiksmai arba grąsinimai persekioti egzistuoja ir turi sąsają su šioje stadijoje nagrinėjama persekiojimo priežastimi.
- 97 Taip gali būti visų pirma tuomet, kai pabėgėlis nurodo kitą persekiojimo priežastį nei ta, kuri buvo nustatyta pabėgėlio statuso suteikimo metu, ir:
- prieš pateikdamas pirminį tarptautinės apsaugos prašymą, jis patyrė persekiojimo veiksmus arba grąsinimus dėl šios kitos priežasties, tačiau jų nenurodė,

- jis patyrė persekiojimo veiksmus arba grasinimus dėl pastarosios priežasties po išvykimo iš savo kilmės šalies, o šių veiksmų arba grasinimų šaltinis yra toje šalyje.

⁹⁸ Tačiau tuo atveju, kai pabėgėlis, nurodantis tą pačią persekiojimo priežastį kaip ta, kuri buvo nustatyta pabėgėlio statuso suteikimo metu, nesutinka su kompetentingomis valdžios institucijomis teigdamas, kad nebelikus faktų, dėl kurių buvo suteiktas šis statusas, vėliau atsirado kitų faktų, dėl kurių kyla persekiojimo baimė dėl tos pačios priežasties, vertinimas paprastai turi būti atliekamas ne pagal direktyvos 4 straipsnio 4 dalį, o pagal jos 11 straipsnio 2 dalį.

⁹⁹ Kompetentingos valdžios institucijos iš tiesų pagal šią nuostatą turi įvertinti, ar nurodytas aplinkybių pasikeitimas, kurį sudaro, pavyzdžiui, vieno persekiojimo dalyvio išnykimas ir vėlesnis kito persekiojimo dalyvio atsiradimas, yra pakankamai reikšmingas, kad pabėgėlio baimė būti persekiojamam nebepažinti laikoma pagrįsta.

¹⁰⁰ Todėl į trečiojo klausimo b dalį reikia atsakyti taip:

- direktyvos 4 straipsnio 4 dalis tiek, kiek joje pateikiamos nuorodos į ankstesnių persekiojimo veiksmų arba grasinimų persekioti apimtį kaip įrodymą, gali būti taikoma tuo atveju, kai kompetentingos valdžios institucijos ketina panaikinti pabėgėlio statusą pagal direktyvos 11 straipsnio 1 dalies e punktą, o suinteresuotasis asmuo, siekdamas pateisinti tolesnę pagrįstos persekiojimo baimės buvimą, nurodo kitas aplinkybes nei tos, dėl kurių jis buvo pripažintas pabėgėliu,

- tačiau įprastai taip gali būti tik tuomet, kai persekiojimo priežastis yra kita nei ta, kuri buvo nustatyta pabėgėlio statuso suteikimo metu, ir ankstesni persekiojimo veiksmai arba grasinimai persekioti egzistuoja ir turi sąsają su šioje stadijoje nagrinėjama persekiojimo priežastimi.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

- ¹⁰¹ Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (didžioji kolegija) nusprendžia:

- 1. 2004 m. balandžio 29 d. Tarybos direktyvos 2004/83/EB dėl trečiųjų šalių piliečių ar asmenų be pilietybės priskyrimo pabėgėliams ar asmenims, kuriems reikalinga tarptautinė apsauga, jų statuso ir suteikiamos apsaugos pobūdžio būtiniausių standartų 11 straipsnio 1 dalies e punktas turi būti aiškinamas taip:**

- **asmuo netenka pabėgėlio statuso, kai, atsižvelgiant į atitinkamoje trečiojoje šalyje įvykusį svarbų ir nelaikino pobūdžio aplinkybių pasikeitimą, nebėra aplinkybių, kuriomis buvo grindžiama pabėgėlio**

persekiojimo baimė dėl vienos iš Direktyvos 2004/83 2 straipsnio c punkte nurodytų priežasčių ir kuriomis remiantis šis statusas buvo pripažintas, ir nėra kitų priežasčių, dėl kurių jis turėtų baimintis „persekiojimo“ Direktyvos 2004/83 2 straipsnio c punkto prasme,

- siekdamas įvertinti aplinkybių pasikeitimą, valstybės narės kompetentingos valdžios institucijos, atsižvelgdamos į individualią pabėgėlio situaciją, turi patikrinti, ar Direktyvos 2004/83 7 straipsnio 1 dalyje nurodytas apsaugos teikėjas ar teikėjai ėmėsi pagrįstų priemonių užkirsti kelią persekiojimui, taigi, ar jie visų pirma turi veiksmingą teisinę sistemą persekiojimo veiksams nustatyti, juos persekioti baudžiamąja tvarka ir nubausti už juos ir ar suinteresuotasis pilietis, panaikinus jo pabėgėlio statusą, galės gauti tokią apsaugą,

- Direktyvos 2004/83 7 straipsnio 1 dalies b punkte nurodytos apsaugos teikėjos gali būti valstybę ar žymią valstybės teritoriją kontroliuojančios tarptautinės organizacijos, įskaitant tarptautinių karinių pajėgų buvimą šioje teritorijoje.

2. Tuo atveju, kai nebelieka aplinkybių, kuriomis remiantis buvo suteiktas pabėgėlio statusas, ir valstybės narės kompetentingos valdžios institucijos patikrina, ar nėra kitų aplinkybių, pateisinančių suinteresuotojo asmens baimę būti persekiojamam arba dėl tos pačios priežasties kaip pirminė, arba dėl

vienos iš kitų Direktyvos 2004/83 2 straipsnio c punkte nurodytų priežasčių, tikėtinumo kriterijus, taikomas įvertinti grėsmę, kylančią dėl šių kitų aplinkybių, yra tas pats, kuris taikomas pripažįstant pabėgėlio statusą.

3. Direktyvos 2004/83 4 straipsnio 4 dalis tiek, kiek joje pateikiamos nuorodos į ankstesnių persekiojimo veiksmų arba grasinimų persekioti apimtį kaip įrodymą, gali būti taikoma tuo atveju, kai kompetentingos valdžios institucijos ketina panaikinti pabėgėlio statusą pagal Direktyvos 2004/83 11 straipsnio 1 dalies e punktą, o suinteresuotasis asmuo, siekdamas pateisinti tolesnį pagrįstos persekiojimo baimės buvimą, nurodo kitas aplinkybes nei tos, dėl kurių jis buvo pripažintas pabėgėliu. Tačiau įprastai taip gali būti tik tuomet, kai persekiojimo priežastis yra kita nei ta, kuri buvo nustatyta pabėgėlio statuso suteikimo metu, ir ankstesni persekiojimo veiksmai arba grasinimai persekioti egzistuoja ir turi sąsają su šioje stadijoje nagrinėjama persekiojimo priežastimi.

Parašai.